

ВИРТУАЛНА БАЛКАНИАДА
По повод на "елементарната куртоазия на съвременна Европа"

Вера Мутафчиева

Мине, не мине, разиграе се поредната виртуална балканиада. С малко смисъл и с много страст. Нашите медии това и чакат, надпреварват се да хвърлят още съчки в огъня. Този път запалването му предизвикаха сватбарските (дали опонентът ни българист знае преносното значение на тази дума?) изказвания на проф. Кронщайнер. Неговият колега, проф. Хайнц Миклас от Виенския университет именно по европейски заяви, че "във Виена се знаят частично последните изказвания и постъпки на Кронщайнер, но не им се обръща особено внимание". Сиреч, внимание те не заслужават. А ние направихме такъв проблем от хвърчащите тези на залцбургския българист, че би трябвало да ни благодари за рекламата. Доста дълъг фитил ще да е имал проблемът, за да изгърми след цели две години, 1999-2001.

Твърде лоша услуга направи проф. Кронщайнер на идеята и практиката на ЕС, който гарантира, че с включването си в него никоя европейска общност няма да загуби националните си черти и култура, че ще запази своята идентичност. Не само агресивните тези, но и поведението на Кронщайнер спрямо българските му колеги стоят "в разрез с елементарната куртоазия на съвременна Европа" – в такъв грях обвинява той националните българисти. И дава основание на т. нар. евроскептици да въпият, че нашето евентуално влизане в ЕС категорично ще ни обезличи в културно отношение, щом поставя под въпрос дори азбуката ни.

Смятам, че шумът около проблема освен закъснял е и пресилен: никой не е в състояние да посегне на нечие духовно достойние – доказва го цялата история на човечеството. Културната идентичност и постиженията на всяка нация са обективно защитени и зависят само от нея. Изпонаписани и изговорени бяха куп аргументи от наша страна – едва ли беше нужно да отдаваме толкова тежко значение на стремежа на един провинциален българист да блесне с преломни "открития". Тук бих поставила обаче друг акцент върху произтеклото: не за куртоазия е думата, а за академично поведение, за научна етика.

Самата принадлежност към една област на знанието – свободно избрана от учения за негова, - го задължава поне с коректност. "Малко влюбен в България" – декларира за себе си Кронщайнер. Досетил се е, че всеки би изпитал антипатия към работник, който ненавижда своето работно вещество. Ала от немалкото, което той изговори и написа през последните две години, лъха неприязън, надменност, язвителност към българската култура и националната българистика. Ще ви спестя цитати. Най-бледите определения са провинциализъм, средновековно мислене, фундаментализъм и пр. Дори Виенският университет не беше пощаден от яростния залцбургски професор, назова го той "огромно гробище". В израз на комплекси вероятно.

Свидетел съм колко добре биваше приет от нас – не само на държавно равнище, но и лично, колегиално – Ото Кронщайнер. Приятелски – това е думата. Зная какви улеснения бяха направени за изследователската му дейност от наша страна, как бе утвърждавано името му в нашите университети. Казаното не означава, че би трябвало да ни бъде верен до гроб, разбира се. Човек, макар и учен, има правото на собствена еволюция. Но на българиста Кронщайнер може би е известна една българска поговорка: "Не плюй в кладенеца, от който си пил!"

Литературен форум, Брой 32, 9.10. - 15.10.2001 г.